

Nr 198.

Av herr Anderson i Linköping m. fl., angående anordnande av idrottslig och förberedande militär utbildning vid läroanstalter och skolor.

Inom flera av Europas länder har efter världskriget, och med stöd av dess erfarenheter, försports en strävan att inom skolor och undervisningsanstalter bibringa det uppväxande manliga släktet fysisk och idrottslig uppfostran, så lagd, att den vid värnplikens fullgörande utgör en grundval och en förberedelse för den militära utbildningen.

Redan ur den allmänna uppfostrans synpunkt torde ett ökat mått av fysisk och idrottslig uppfostran åt ungdomen vara ett viktigt krav för att bereda motvikt mot våra dagars allt mer forcerade andliga studiearbete liksom också mot det ensidiga arbetet inom industri och yrken. Kan en sådan fostran på samma gång vara en grundval och en förberedelse för den militära utbildningen, synes här föreligga en utväg att för relativt ringa offer av tid och pengar tillföra försvaret ett beaktansvärt krafttillskott.

För ett land som vårt, där värnpliktstjänstgöringen blivit så ytterligt snävt begränsad, synes denna utväg till försvarets stärkande i alldeles särskild grad vara värd beaktande.

Uppmärksamheten har fästs härpå i ett tjänsteutlåtande, som nyligen afgivits av chefen för generalstaben över av tillkallade sakkunniga utarbetat förslag rörande gymnastiska centralinstitutets omorganisation.

Ur detta yttrande tillåta vi oss anföra följande.

»I fråga om folkskollärarseminarierna föreslå de sakkunniga, att gymnastik-utbildningen äger rum enligt nu gällande bestämmelser men att därtill kommer en åt idrott ägnad tid av två veckor, förlagd till ferietid, tredje skolåret.

Sistnämnda förslag synes mig gott och ägnat att på ett lyckligt sätt tillgodose ett viktigt behov. Såväl ur allmän nationell synpunkt som för försvarets speciella intressen är idrottens fortsatta utveckling bland ungdomen av stor betydelse, och den föreslagna anordningen synes ägnad att främja intresset härför inom folkskollärarkåren och därmed möjliggöra dess främjande också inom folkskolan.

Det förslag sakkunniga framställt att för folkskoleseminariernas tredje klass anslå 14 dagar av ferietid till en kurs i idrott och friluftsliv, ger mig anledning att fästa uppmärksamheten på behovet av en likartad utvidgning av programmet för fysisk fostran jämväl vid övriga skolor och läroverk. Här är ej platsen att framlägga något detaljerat förslag i detta avseende. Jag vill endast framhålla,

att våra dagars allt mer forcerade andliga arbete, ej minst på uppväxtstadiet, med nödvändighet ökat behovet av motvikt, såväl på uppfostrans stadium som även för vuxna. Denna motvikt är att söka just på idrottens och friluftslivets område, och detta så mycket mer, som värnpliktstjänstgöringens nedläggning i hög grad minskat det belopp av idrott och friluftsliv, som hittills genom värnplikten kommit nationen till del.

Ur försvarets synpunkt, lika väl som ur uppfostrans, vore därför »*idrottsveckor*» inom läroverk och skolor av stor betydelse. Ett flertal av idrottens och friluftslivets övningsgrenar äro nämligen av den natur, att de kunna sägas på en gång tjäna *den fysiska fostrans* och *den förberedande militärutbildningens ändamål*. Efter den nedskärning värnplikten undergått, vore det för försvaret av stor vikt, att ungdomen i läroverk och skolor inom idrottens och friluftslivets område bibragtes ett möjligast omfattande mått av fysisk fostran.

Jag erinrar också om att den väg jag här förordat att tillgodose på en gång nationens fysiska fostran och försvaret genom vidgande av idrotten och friluftslivet i skolorna, är en mycket tidsenlig väg. Under krigets tryck inslog flera av de krigförande makterna på denna väg, och vid försvarsväsendets omorganisation efter kriget i olika länder har denna väg mer och mer anlitats.

I fråga om betydelsen av fysisk fostran, lagd på den bog jag här antytt, innehåller Göteborgs Handelstidning i oktober 1859 ett yttrande, vilket synes mig alltjämt äga oförändrad giltighet och tyvärr alltjämt vänta på förverkligande. Det är av Viktor Rydberg och lyder som följer: »Sverige är av naturen anvisat, och skall en dag, om ej annat så av nödvändigheten bliva drivet till att omfatta ett försvarssystem, vars grundsats är den, att ungdomens fysiska och i samband därmed militära bildning skall ingå som en huvudsak i hela vårt uppfostringsväsende, ställas under statens kontroll och på kommunernas bekostnad befordras.»

De synpunkter chefen för generalstaben framställt i det här återgivna uttalandet synas oss synnerligen beaktansvärda.

Givetvis kunna vi icke framställa något utformat förslag i frågan. Ett omfattande utredningsarbete, under samverkan av militärer och skolmän, är här för erforderligt.

Bland annat behöver en sådan utredning omfatta:

1. Vilka läroanstalter böra beröras av den ifrågasatta idrottsliga och förberedande militärutbildningen?

Av gammalt har förberedande militärutbildning meddelats vid allmänna läroverk, folkskoleseminarier och tekniska elementarskolor. Härom föreligger erfarenhet från tiden intill 1918; och här borde den nu avsedda utbildningen först och främst komma till stånd, med återgående i viss mån till vad som tidigare varit. Men det vore givetvis önskvärt, att saken icke begränsades till dessa läroverk, utan att den tvärtom komme att omfatta så vitt möjligt samtliga läroanstalter och skolor, städernas folkskolor ej undantagna, under förut-

sättning givetvis, att närmare utredning giver vid handen möjligheten av en sådan anordning.

2. Vad innehåll bör givas åt den ifrågasatta utbildningen?

I anslutning till chefens för generalstaben uttalande, att ett flertal av idrottens och friluftslivets övningsgrenar äro av den natur, att de kunna sägas på en gång tjäna *den fysiska fostrans* och *den förberedande militärutbildningens ändamål*, vilja vi framhålla, att utbildningen synes böra omfatta i främsta rummet följande idrottsgrenar: orienteringsövningar, terrängförflyttningar, signalering. spaning, skjutning, lägerliv och därmed förbundet tillredande av mat o. s. v.

3. Vad organisation bör givas åt den ifrågasatta utbildningen?

Beträffande de allmänna läroverken kunde utbildningen tänkas lagd efter följande grunder, endast framställda för att belysa, på vad sätt förslagsställarna tänka sig frågan praktiskt ordnad: Utbildningen begränsas till gymnasiet. Under varje läsår anslås, vid lämpliga tider — hösttermin, vårtermin eller båda — ett visst antal övningspass — »halvdagar» eller »heldagar» — för här avsedd utbildning. Under ferietid, efter genomgående av tredje ringen, anslås fjorton dagar till sammanhängande idrottsövningar, förbundna med lägerförläggning.

4. Huru erhålla ledarepersonal för här avsedd utbildning?

5. Vilka kostnader betingar den föreslagna utbildningen?

En allmän utredning i den riktning här ifrågasatts angående idrottslig och förberedande militärutbildning vid läroverk och skolor synes vara av stor betydelse, såväl ur uppfostrans synpunkt som ur försvarets.

På grund av vad som anförts hemställas,

att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att utredning verkställes rörande idrottslig och förberedande militär utbildning vid läroanstalter och skolor samt att av utredningen föranledda förslag om möjligt underställas 1928 års riksdag.

Stockholm den 21 jan. 1927.

Georg Andrén.
Birger Petersson.

Bj. Holmgren.
Cl. Lindskog.

Ivar Anderson.
Otto Järte.
Carl Arr. Anderson.

